

Een vader van net geen twee piemels lang

Liset Stoffers [coördinator educatie en publieksbegeleiding, Natuurhistorisch Museum Rotterdam; stoffers@hetnatuurhistorisch.nl]

Het is een gewone dag door de week in het museum. Er zijn al aardig wat bezoekers. Ze gaan in groepjes uiteen en lopen vrij door het gebouw: bevriende ouders, kinderen met een studiedag (goed om als museum te weten wanneer deze dagen zijn), een patiënt met partner die bij de burens revalideert (en dus gratis naar binnen mag), en ook een behoorlijk aantal Belgische toeristen. Al jaren ontvangen we gemiddeld twee klassen per dag op doorweekte dagen. Deze vullen het museum een aantal uur met gezellige kinderstemmen. Buiten deze leerlingen om kon je als reguliere bezoeker geregeld de enige in een zaal zijn. Daar is nu sinds langere tijd geen sprake meer van. Dat blijkt ook uit onze toegenomen bezoekcijfers. Het museum is in trek, bij velerlei bezoek. Ook de afdeling Publiekszaken viel dit natuurlijk op.

We ontdekten dat lesbladen tijdens een museumles plots gebruikt werden door grootouders met kleinkind en dat de opgezette educatie-eekhoorn verdween in iemands binnenzak (gesnapt via camera-beelden!). Daarnaast zagen we dat medewerkers die met een kar vol collectiestukken door het museum liepen steeds vaker door bezoekers werden aangesproken. Heel gezellig uiteraard, maar ook tijdrovend. Het zette ons aan het denken; die nieuwsgierigheid en drang naar dialoog bij bezoekers is iets om op in te springen.

Publieksbegeleiders

In 2023 zijn we dan ook begonnen met het aantrekken van een nieuwe groep collega's: de publieksbegeleiders. Zij zijn het die op zaal staan en vragen van bezoekers kunnen beantwoorden. De publieksbegeleiders spelen in op wat bezoekers onderling bespreken en houden daarbij ook meteen zicht op de collectie en de bezoekers. Het concept blijkt een doorslaand succes. Als een publieksbegeleider aanwezig is, blijven bezoekers langer hangen en stellen zij vragen die anders onbeantwoord zouden blijven. Voor ons als afdeling Publiekszaken (tentoonstellingen en educatie) is dat zeer

waardevol, omdat het informatie is die anders niet snel tot ons komt. Een educator of tentoonstellingsmaker is immers niet dagelijks op zaal. Zo ontdekten we dat de dieren in de tentoonstelling Nationaal Park Rotterdam helemaal niet zo vanzelfsprekend zijn om tegen te komen. Zo'n enorme bever, de exotisch uitziende eend, de heremietkreeft of het konijn? In onze regio? Waar dan en wanneer? Veel soorten blijven nog ongezien of eigenlijk vooral onopgemerkt. Ook de tijdsbalk en gekleurde tijdsvlakken in de zaal Opgeraapt Opgevestigd Uitgehakt vallen minder op dan we dachten. Het uitgelezen moment voor de publieksbegeleiders om in te springen! Als de bezoeker dat wil natuurlijk. Het 'lezen' van de bezoeker is iets wat de publieksbegeleiders goed kunnen.

Publieksbegeleiders zijn geen suppoosten; ze lopen niet zomaar een beetje rond. Ze vervullen een actieve rol door het aanbieden van vier publieksactiviteiten die inmiddels tot het vaste aanbod van het museum behoren. Daarbij draaien zij 3-uursdiensten op woensdag, vrijdag en in het

weekend. Die activiteiten zijn bedoeld voor de reguliere bezoeker en kunnen op ieder moment worden ingezet. Per dienst zijn er twee activiteiten, waarvan de inloopronde op zaterdagmiddag vaste prik is. Wat zij verder zoal doen tijdens de drie uren in het museum? Naast het verzorgen van de inloopronde lopen zij als vraagbaak door het museum, staan ze bij de collectiekar of delen zij ontdekkisten uit. Ook op bijzondere dagen als Halloween, de Museumnacht en bij workshops of lezingen kan het museum een beroep op hen doen.

Ontdekkisten

Met de Ontdekkisten kunnen bezoekers jong en oud, samen en individueel, zich verdiepen in de collectie. De publieksbegeleiders delen de kisten in de Hoboken Salon uit en laten bezoekers daarna lekker zelf aan de slag gaan. Dat duurt 15 tot 25 minuten gemiddeld per kist, maar korter kan ook. De publieksbegeleiders zijn wel in de buurt, mocht het nodig zijn. De kist *Kleine bever* laat ouders een prentenboek

▲ Met de Ontdekkisten kunnen bezoekers jong en oud, samen en individueel, zich verdiepen in de collectie. (Liset Stoffers)

voorlezen, waarna peuters op zoek gaan naar de dieren die in het boek voorkomen. Dan pas zien zij de grote zwabberstaart van de échte bever goed en ontdekken ze dat de kop van de mannetjeseend echt heel groen glimt. Een vloerpuzzel in een rustig hoekje maken en een kleurplaat meenemen voor thuis, maken het helemaal af. Oudere kinderen lenen de kist *Ordering* en leren zo sorteren aan de hand van prachtige schelpen. Categoriseren kan op kleur, op stekels, op grootte en op nog zoveel meer manieren! We leggen de link naar het museum dat ook verzamelt en dus ordelijk bewaart. Het voelen van verschillende buitenkantjes brengt de collectie wel heel dichtbij. Voorzichtig snuffelen mag. Of even tegen je wang aaien; dat voelt prettig. Het zelf maken van een 'loopkwartet' laat kinderen gedetailleerd naar onze collectie kijken. Geen tijd of zin in alle opdrachten in de kist? Dan kunnen bezoekers er ook eentje minder doen. Een andere populaire ontdekkist is *Binnenstebuiten*. Het laat zich raden: een kist vol materiaal, opgezet, gebalgd of als huidje. In de kist zit informatie over skeletteren, macereren en dieren op sterk water bewaren en geeft zo een kijkje achter de schermen. Samen een memory doen over binnen- en buitenkanten doet het vooral goed bij gezinnen of kinderen onder elkaar. Kunnen ze ook even lekker hangen op de grond. Dan zijn ze weer opgeladen om verder door het museum te wandelen.

De Collectiekar

De Collectiekar blijft een succesnummer. Zowel voor de publieksbegeleiders als de bezoekers. Zo'n klein mini-museum op wielen met lades waar nog veel meer uit tevoorschijn komt, is bijzonder aantrekkelijk. Terwijl volwassenen iets bekijken op de kar of in gesprek zijn met de publieksbegeleider, voelen kinderen verschillende buitenkanten of turen in de potten sterk water. Het is het rijdend 'promostandje' dat inzetbaar is op alle zalen en aangepast kan worden aan verschillende thema's. Geregeld ligt er een mooi allegaartje van collectiemateriaal, zodat de publieksbegeleiders vanuit verschillende invalshoeken hun verhaal kunnen doen. Het is de plek waar bezoekers langer blijven hangen en met hun eigen verhalen komen. Dode kippen door een hongerige steenmarter met nestje ('heeft u dit gemeld bij waarneming.nl?'), een avontuurlijk verhaal over fossielen rapen in de Dordogne ('kom, dan laat ik u de grote ammoniet zien

in de zaal OOU, ze komen ook uit het onder Krijt.') of een eigen mislukt project om een dier in wodka te bewaren, wat uiteindelijk resulteerde in een potje snot.

Vraagbaak

Tenslotte is het zijn van vraagbaak een gezellige aangelegenheid. De publieksbegeleiders zijn herkenbaar aan een witte jas met de rugtekst 'Wil je iets weten? Ik bijt niet!'. Het zijn de ad-hoc momenten op zaal die het zijn van vraagbaak leuk en afwisselend maken. Je loopt zo van de ene zaal naar de andere en je bent continu aanspreekbaar. Bezoekers vinden het heel prettig om meteen antwoord te krijgen op hun vraag, of meer te horen over een bepaald onderwerp. Waarom zijn vlindervleugels zo groot? Wat doen eenden in de nacht? Hoe kan ik ervoor zorgen dat er vogelnestjes in mijn tuin komen? Kan ik mijn dode hamster begraven en erna weer schoon opgraven? Waarom is de potvispiemel krom, de neushoornhoorn groen en zitten er schedels in de hertenkoppen? De vraagbaak loopt rond met een iPad en heeft een korte lijn met aanwezig museum personeel. Even geen antwoord paraat? Dat geeft niets. Juist het aangeven dat je de conservator of de tentoonstellingsmaker benadert, vinden bezoekers een toffe service.

Diverse poule

Wie de publieksbegeleiders zijn op dit moment? Een enthousiaste en stabiele poule van zeven mensen die zich vanuit diverse hoeken verbonden voelt met het museum. De

publieksbegeleiders voorzien ons van waardevolle informatie vanuit hun eigen ervaring en werkveld. Zo horen we mooie verhalen over de huidige olifantenkudde uit Diergaarde Blijdorp, gelinkt aan onze Ramon, en is een andere publieksbegeleider actief bij de vereniging voor veldbiologie KNNV afdeling Natuurlijk Rotterdam en zelf veel bezig met stadsnatuur en veldwerk. Als bezoeker door de zaal Nationaal Park Rotterdam lopen en deze publieksbegeleider tegenkomen in de zaal is een plus! Net als degene die door haar ervaring met peuters direct weet hoe je zo'n opgezet en 'morsdood' konijn toch heel lief en aibaar neer kan zetten. Verhalend vertellen maakt dat de bezoeker weer heel anders naar de collectie kijkt.

We zijn blij met onze waardevolle en betrokken publieksbegeleiders. Ze vormen een brug tussen de bezoeker en museummedewerker, zijn op veel momenten zichtbaar en toegankelijk voor iedereen. Met hun eigen ervaringen en achtergrond én die op de museumvloer (die zij weer terugkoppelen naar museum personeel) zijn zij eigenlijk 'onze ogen en oren' tussen het publiek in. Vorige week vertelde een van hen nog hoe een jochie van tien triomfantelijk vertelde dat hij niet kon wachten om thuis tegen zijn vader te zeggen dat hij nog geen twee potvispiemels lang is. Er is geen andere werkplek dan in ons museum waar je dit kan tegenkomen.

De publieksbegeleiders op zaal treffen en een babbeltje maken? Kom langs op de woensdag- of vrijdagmiddag of in het weekend! ◀

▲ De Collectiekar is het rijdend 'promostandje' dat inzetbaar is op alle zalen en aangepast kan worden aan verschillende thema's, met inzet van publieksbegeleiders. (Liset Stoffers)